

Żagań, dawna osada służbowa Karliki, XIX w.

1. Kategoria

Osadnictwo, osada służbowa dawna

2. Położenie administracyjne

gm. Żagań, pow. żagański, woj. lubuskie

3. Współrzędne

51.58717 15.30918

4. Kod w dokumentacji

Zagan-10-747

5. Data weryfikacji terenowej

27 czerwca 2020 r.

Dawna leśniczówka

6. Opis

Osada znajduje się około 3,5 km na południe od centrum Żagania. W XVII wieku istniał w tym miejscu wzmiankowany w 1628 roku folwark leśny Neuvorwerk, który od roku 1670 stanowił własność książąt żagańskich. W drugiej połowie XIX wieku, za czasów księżnej Doroty de Talleyrand-Périgord, osada została wybrana na siedzibę nadleśnictwa obejmującego rozległy kompleks lasów książęcych (Saganer Heide). Przy okazji zmieniono także jej nazwę na Carlswalde (później Karlswalde). W Karlikach rezydował odpowiedzialny za całe nadleśnictwo książęcy inspektor leśny oraz leśniczy nadzorujący rewir (jednostkę gospodarczą) Carlswalde. Osada złożona z trzech budynków ustawionych w podkowę przetrwała do naszych czasów w niezmiennym układzie przestrzennym. Centralne miejsce zajmuje dawna leśniczówka, wzniesiona około połowy XIX wieku, przebudowana przed I wojną światową, w ostatnich latach gruntownie wyremontowana przez prywatnego właściciela. Uwagę zwraca umieszczony na jednej ze ścian kamienny kartusz z płaskorzeźbą przedstawiającą herb księstwa żagańskiego (taki sam znajduje się na ścianie szczytowej dawnej leśniczówki w Łozach). Przestrzeń przed leśniczówką zamykają z dwóch stron parterowe budynki mieszkalno-gospodarcze. Za czasów księstwa żagańskiego w pobliżu osady znajdował się niewielki cmentarzyk, na którym grzebano psy myśliwskie, oznaczając miejsca pochówku ociosanymi kamieniami z piaskowca. Oprócz budynków dawnej osady w Karlikach znajduje się jeszcze kilka innych, współczesnych domów. W jednym z nich mieści się kancelaria obecnego leśnictwa Karliki Nadleśnictwa Żagań.

7. Uwagi

8. Źródła i materiały

Stanisław Byczkowski, Żagański Las wczoraj i dziś, Zeszyty Żagańskie nr 14, 2017, s. 40.

Katarzyna Adamek, Marian Świątek, Żagań znany i nieznan. Przewodnik historyczny po mieście i okolicy. Wyd. Rada i Zarząd Miasta Żagania, 2002, s. 155.

9. Dodatkowe fotografie obiektu

Jeden z budynków mieszkalno-gospodarczych

Droga do osady

Herb na ścianie leśniczówki

